

До спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора,
Заслуженого юриста України, директора
Української школи законотворчості Інституту законодавства
Верховної Ради України Р.М. Мінченко
на дисертацію Ульянової Галини Олексіївни
на тему: «Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав
інтелектуальної власності від плагіату»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі
спеціальності 12.00.03 - цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження Ульянової Г.О. обумовлена необхідністю розроблення ефективних механізмів цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату.

Як на національному, так і міжнародному рівні основна увага приділяється захисту прав інтелектуальної власності від піратства та контрафакції, внаслідок яких завдаються чималі збитки не лише правоволодільцям, а й економіці держави також. Одним із основних напрямків зовнішньої політики нашої держави є її інтеграція як повноправного члена в світове та європейське економічне і культурне співтовариство. Важливою складовою цього процесу в Україні є створення максимально сприятливих правових, організаційних та економічних умов для юридичних і фізичних осіб щодо набуття, здійснення та захисту прав інтелектуальної власності. Разом з тим високий рівень піратства у сфері інтелектуальної власності, наповнення ринків контрафактною продукцією є однією з причин включення нашої країни до списку 301. В цьому році Торгове представництво США опублікувало новий список 301 країн, в яких порушуються права інтелектуальної власності. Україна включена до розділу Priority Watch List. При цьому наголошено на трьох основних проблемах, які

не отримали належного вирішення у сфері інтелектуальної власності, а саме: непрозоре адміністрування збору роялті, масове використання нелегального програмного забезпечення в державних органах та неефективна боротьба з ресурсами, що поширюють «піратський» контент.

Отже проблема боротьби з таким негативним явищем як піратство у сфері інтелектуальної власності має міжнародний характер, що не є властивим для плагіату. Попри те, що на рівні окремих країн проблемам боротьби з плагіатом приділяється увага, комплексні заходи з виявлення та запобігання проявам плагіату на міждержавному рівні поки не проводяться, що лише сприяє його швидкому поширенню. Тим паче сучасний технічний розвиток, який значно спростив копіювання, використання, поширення об'єктів права інтелектуальної власності, у тому числі й у мережі Інтернет, надає плагіаторам широкі можливості для безперешкодного отримання необхідної інформації та її неправомірного використання під час створення нових результатів інтелектуальної творчої діяльності.

Плагіат, який виник у сфері авторського права та полягав у привласненні авторства на літературні, художні твори в сучасних умовах поширився й на інші сфери інтелектуальної, творчої діяльності. Загрозливих масштабів плагіат отримав у науковій сфері. Привласнення чужих результатів інтелектуальної, творчої діяльності стає майже нормою наукової діяльності, що за умови невжиття відповідних заходів протидії може призвести до занепаду вітчизняної науки. Відкритий доступ до дисертаційних робіт в мережі Інтернет, створення он-лайн бібліотек суттєво спрощують діяльність плагіаторів. При цьому перевірка наукових праць за допомогою спеціальних програм, розроблених з метою виявлення фактів недобросовісного привласнення чужих робіт, не може бути визнана ефективною мірою боротьби з плагіатом, оскільки потребує додаткової оцінки виявлених збігів фахівцем.

На окрему увагу заслуговує проблема плагіату у роботах здобувачів освіти. Адже виконання навчального навантаження з написання кваліфікаційних праць із самостійного, творчого процесу дедалі частіше перетворюється на використання готових робіт, які пропонуються в мережі Інтернет. Крім того, що студенти не набувають навичок самостійної роботи, не формується культура використання чужих результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Попри те, що привласнюються не лише об'єкти авторського права, у наукових дослідженнях переважно плагіат розглядається у його традиційному розумінні як неправомірне використання друкованих та художніх творів. У зв'язку з чим актуальне значення має звернення автора до дослідження проблеми плагіату у промисловій сфері та засобах масової інформації.

Зазначене підкреслює актуальність теми дисертаційного дослідження Ульянової Г.О., проведення якого викликано потребами сьогодення.

Слід зауважити, що масовий характер плагіату не залишився поза увагою правоволодільців, науковців. Чимало інформації про випадки плагіату висвітлюється у засобах масової інформації. Приділяється увага питанням плагіату і у наукових публікаціях. Попри це у сучасній науці цивільного права плагіат не отримав комплексного дослідження, в якому би поєднувались теоретичні та практичні аспекти визначення сутності, видів плагіату та способів захисту порушених внаслідок привласнення авторства прав інтелектуальної власності.

Отже дисертаційна робота Ульянової Г.О. є першим комплексним дослідженням проблем цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, в якому запропоновано новий концептуальний підхід до визначення сутності плагіату, а також захисту порушених прав.

Актуальність дисертації підкреслюється й тим, що вона виконана в межах плану науково-дослідної теми кафедри права інтелектуальної

власності та корпоративного права «Правові проблеми захисту авторських та суміжних прав від контрафакції, піратства та плагіату» (державний реєстраційний № 0112U000693), а також плану науково-дослідної роботи кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Проблеми захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет» на 2011-2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на 2011-2015 роки «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний №0110U000671).

Дисертантом за мету дослідження взято визначення концептуальних засад цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, вирішення найбільш важливих теоретичних проблем, пов'язаних із визначенням сутності та особливостей прояву плагіату в різних сферах інтелектуальної, творчої діяльності, а також формулювання пропозицій щодо удосконалення національного цивільного законодавства та законодавства у сфері інтелектуальної власності (с. 6-7 дисертації; с. 3 автореферату). Досягненню поставленої мети сприяло вирішення таких завдань, як: розкрити сутність плагіату як складного соціального явища; визначити напрями правової політики цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату; розкрити поняття та ознаки плагіату як порушення прав інтелектуальної власності; розглянути існуючі класифікації плагіату з метою їх уніфікації; охарактеризувати плагіат у різних сферах права інтелектуальної власності; визначити поняття та способи цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату в судовому порядку; розкрити способи захисту прав інтелектуальної власності від плагіату в позасудовому порядку; сформулювати пропозиції щодо удосконалення правового регулювання відносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності (с. 7 дисертації; с. 3 автореферату).

Використання методів дослідження (діалектичного, історичного, формально-юридичного, системно-структурного, порівняльно-правового та ін.) дозволило дисертанту розкрити основні положення дисертаційної роботи та досягти поставленої при її написанні мети.

Обрана автором структура дисертаційної роботи дозволила розкрити як теоретичні питання визначення сутності плагіату та його видів, так і практичні аспекти судового та позасудового захисту порушених прав інтелектуальної власності. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, поділених на 16 підрозділів, висновків та списку використаних джерел (499 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 428 сторінок, з яких основний зміст – 374 сторінок.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено поняття плагіату як складної категорії (с.19-53 дисертації), а також визначено напрями правової політики цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату (с. 54-76 дисертації).

Другий розділ присвячено визначенню сутності та ознак плагіату як одного з порушень прав інтелектуальної власності (с. 79-143 дисертації). Дисертантом розкривається поняття привласнення авторства як ключової ознаки плагіату та її співвідношення з суміжними категоріями (приписування авторства, примус до співавторства, примус до відмови від авторства) (с. 111-127 дисертації); визначено умови привласнення авторства на частину твору при плагіаті (с. 134-143 дисертації).

Основна увага переважно зосереджується на плагіаті, який допускається у наукових роботах. Тоді як порушення, які за своїми ознаками подібні до плагіату, вчиняються у сфері промислової власності, у засобах масової інформації, у сфері реклами тощо. У зв'язку з чим заслуговує на увагу звернення автора у третьому розділі дисертаційної роботи до дослідження особливостей прояву плагіату в різних сферах інтелектуальної, творчої діяльності (с. 146-267 дисертації).

У четвертому розділі дисертаційної роботи розкриваються питання захисту прав інтелектуальної власності від плагіату в судовому порядку. Автором зроблено важливі як теоретичні, так і практичні висновки та пропозиції. Визначено способи цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності (с. 293-304), приділено увагу проблемним питанням відшкодування шкоди, завданої внаслідок плагіату (с. 305-322 дисертації).

П'ятий розділ присвячено питанням захисту прав інтелектуальної власності від плагіату в позасудовому порядку. Визначено способи самозахисту прав інтелектуальної власності (с. 325-336 дисертації), а також досліджено способи альтернативного вирішення спорів у сфері права інтелектуальної власності (с. 336-365 дисертації).

Проведене дослідження методологічних проблем цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності дозволило автору сформулювати достатньо повно обґрунтовані висновки та пропозиції, які вирізняються науковою новизною.

Так автором запропоновано концептуальний підхід до бачення плагіату як складного явища у сфері права інтелектуальної власності, що може розглядатися: 1) як порушення авторських прав творця первісного тексту; 2) як зловживання правом на творчість особою, що вчиняє плагіат; 3) як порушення прав споживачів інтелектуальної, творчої діяльності; 4) як порушення етики творчості, професійної діяльності; 5) як порушення публічного правопорядку (інтересів суспільства та держави) – у випадках, коли авторству надається суспільне значення (с. 9 дисертації; с. 4-5 автореферату).

Слід позитивно оцінити запропонований дисертантом підхід до розкриття сутності плагіату як соціальної категорії та етичної категорії (с.22-38 дисертації; с. 12 автореферату). Заслуговує на увагу запропонований

автором підхід до розуміння плагіату як зловживання правом на свободу творчості (с. 38-53; с. 12 автореферату).

Науковою новизною вирізняється визнання плагіату зловживанням правом на свободу інтелектуальної, творчої діяльності, що передбачає цілеспрямоване привласнення авторства на чужі об'єкти права інтелектуальної власності з метою отримання економічного, соціального, наукового результату, яке здійснюється з усвідомленням можливості настання негативних наслідків для третіх осіб (с. 53 дисертації).

Важливе як теоретичне, так і практичне значення має визначення дисертантом цілей правової політики цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, яка проводиться у правотворчій, правозастосовній, доктринальній та освітній сферах. До таких цілей автором віднесено: забезпечення запобігання (профілактики) плагіату, виявлення та припинення плагіату, ліквідація наслідків плагіату (с. 63 дисертації; с. 7,13 автореферату).

При цьому дисертант слушно розрізняє приватноправовий та публічно-правовий аспекти правової політики стосовно плагіату залежно від того, що є об'єктом захисту та які цілі при цьому ставляться. Автором підкреслюється, що приватноправова політика має методологічною основою мету забезпечення права на творчість та авторських прав творця (с.75 дисертації; с. 13 автореферату).

Враховуючи, що невіршеним питанням залишається проблема привласнення ідеї, слід підтримати запропонований автором підхід до визначення плагіату у широкому та вузькому значенні, де під плагіатом у широкому значенні розуміється будь-яке запозичення чужого результату інтелектуальної, творчої діяльності або ідеї без вказівки джерела (автора) запозичення, а під плагіатом у вузькому значенні – навмисні неправомірні дії з привласнення авторства на чужі об'єкти права інтелектуальної, творчої діяльності, які призводять до порушення особистих немайнових та майнових

прав інтелектуальної власності творців, прав та інтересів користувачів об'єктів права інтелектуальної власності та інтересів держави. При цьому обов'язковою складовою свободи творчості визнано право на інтерпретацію чужої ідеї, сутність якого полягає у визнанні правомірним використання ідеї з метою її творчої переробки, удосконалення форми її вираження, внаслідок чого з'являється новий охороноздатний об'єкт права інтелектуальної власності (с.88-96 дисертації).

Важливе практичне значення має пропозиція дисертанта щодо розмежування форм плагіату залежно від способу його вчинення на: плагіат, не пов'язаний з примусом автора; плагіат, пов'язаний з примусом автора, який передбачає примус до співавторства та примус до відмови від авторства. При цьому примус до співавторства може здійснюватись: з метою подальшого привласнення авторства на створений об'єкт (є формою плагіату); без мети привласнення авторства (не призводить до плагіату). При цьому автором запропоновано власне визначення примусу до співавторства як незаконного посягання на свободу творчої, інтелектуальної діяльності, авторство фізичної особи, яке полягає у здійсненні тиску на особу з метою примусу її до створення об'єкту інтелектуальної власності (особисто або у співавторстві) та (або) включення до переліку співавторів осіб, які не брали творчої участі у створенні об'єкта права інтелектуальної власності (с. 118-123 дисертації).

Заслуговує на увагу підхід автора до поділу плагіату на: авторський плагіат – полягає у привласненні авторства на результати інтелектуальної, творчої діяльності; промисловий плагіат – передбачає явне використання привласненого об'єкту з метою виготовлення продукції, подібної до оригінальної продукції правоволодільця, з метою збільшення попиту та отримання прибутків. Першочергове значення отримує не порушення авторства на об'єкт, а порушення прав та інтересів суб'єкта господарювання, який використовує його у своїй діяльності. Доцільність такого розрізнення

зумовлюється тим, що на відміну від піратської, контрафактної продукції, яка виготовляється без дозволу правоволодільця однак від його імені, метою плагіату є формування уявлення про створення продукції плагіатором (с.154 дисертації, с. 19 автореферату).

Слушною є пропозиція автора щодо заміни існуючої в літературі категорії «самоплагіат» на категорію «авторське дублювання наукових результатів», під яким запропоновано розуміти неодноразове опублікування автором власної наукової праці у прихованій, видозміненій формі без суттєвої зміни сутнісного навантаження в різних джерелах (наукових статтях) з метою збільшення публікацій для забезпечення необхідної їх кількості для присудження наукового ступеня чи присвоєння вченого звання. При цьому дисертантом обґрунтовано, що авторське дублювання як порушення приписів законодавства доцільно виділяти лише у науковій сфері, де встановлено вимоги щодо апробації результатів наукових досліджень та мінімальної кількості публікацій.

Важливе практичне значення має дослідження категорії «академічний плагіат», що дозволило дисертанту внести уточнення у визначення, закріплене у ст. 69 Закону України «Про вищу освіту». При цьому під академічним плагіатом запропоновано розуміти оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих або неопублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання, під іменем особи, яка не брала інтелектуальної творчої участі у їх створенні з метою виконання вимог освітньої (наукової) програми, досягнення наукового результату (с.213-219 дисертації).

Слід позитивно оцінити запропоновану автором класифікацію плагіату, яка побудована з урахуванням існуючих наукових підходів, а також власних напрацювань автора з цього питання. Критеріями для класифікації плагіату обрано: наявність умислу на вчинення дій; об'єкт посягання; об'єкти

інтелектуальної власності та сфера діяльності, в якій допускається плагіат; мета, яку переслідує плагіатор; особа плагіатора (науковці, здобувачі освіти, митці, винахідники); спосіб вчинення плагіату (с. 146-155 дисертації; с. 17 автореферату).

При дослідженні плагіату у сфері авторського права дисертантом особливу увагу приділено дослідженню відносин співавторства, що дозволило запропонувати їх поділ на дві категорії: внутрішні (виникають між співавторами щодо створення об'єкту, визначення умов його використання, оскарження дій одного зі співавторів щодо використання спільного об'єкта) та зовнішні (виникають між співавторами та третіми особами). Зовнішні правовідносини поділено на: договірні; охоронні; відносини представництва. Автором обґрунтовано, що при співавторстві плагіат може бути допущено як у внутрішніх відносинах (навмисний – у випадку приписування авторства, виключення автора з колективу співавторів; ненавмисний – технічний), так і зовнішніх (привласнення авторства на об'єкт співавторства третьою особою) (с. 174-179 дисертації; с.8,18 автореферату).

Заслуговує на увагу позиція автора щодо необхідності формулювання нового методологічного підходу до визначення цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності (с. 278 дисертації). При цьому слід визнати вдалим запропоноване дисертантом визначення цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату, як діяльності, спрямованої на вжиття заходів з виявлення, доведення, припинення плагіату та унеможливлення його подальшого здійснення плагіатором, відновлення порушених прав та інтересів, яка здійснюється правоволодільцями (творцями, їх спадкоємцями) як самостійно, так і шляхом їх звернення до відповідних суб'єктів приватного права (редакцій наукових видань, засобів масової інформації, професійних творчих об'єднань, наукових діячів, громадських спілок тощо) або до державних органів (с.281 дисертації).

Новим є запропонований дисертантом підхід до розподілу цивільно-правових способів захисту прав інтелектуальної власності від плагіату на дві групи: способи захисту, спрямовані на поновлення порушених прав інтелектуальної власності творців; способи захисту, спрямовані на захист інтересів користувачів – поширення інформації про плагіат, недопущення до друку робіт з виявленим плагіатом. Разом із тим зазначається, що такі способи захисту прав та інтересів держави, як позбавлення наукового ступеня, зняття дисертації з розгляду тощо, не є цивільно-правовими, оскільки ґрунтуються на відносинах влади та підпорядкування.

Практичне значення має виділення двох видів цивільно-правового захисту, а саме: безпосереднього, який здійснюється творцем або його правонаступниками; опосередкованого, що здійснюється уповноваженими суб'єктами без відома автора і спрямований переважно на недопущення порушення вимог законодавства у сфері наукової діяльності. На відміну від безпосереднього захисту, опосередкований захист не передбачає застосування способів цивільно-правового захисту, спрямованих на відшкодування правоволодільцю шкоди та вжиття інших заходів, оскільки його метою є припинення порушення (с.278-280 дисертації).

Важливе значення для посилення захисту прав інтелектуальної власності має пропозиція дисертанта щодо закріплення за творцем права на відшкодування йому плагіатором немайнової шкоди при доведенні факту навмисного привласнення останнім результатів інтелектуальної, творчої діяльності. У випадку завдання моральної (немайнової) шкоди спадкоємцям внаслідок порушення немайнових прав творця – спадкодавця, шкода має доводитись та відшкодовуватись на загальних засадах. При цьому автором сформульовано пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» (с. 320 дисертації, с. 23, 29 автореферату).

Слушними є також пропозиції щодо внесення змін до гл. 22 ЦК України та закріплення права на заборону використання імені фізичної

особи як творця щодо об'єктів інтелектуальної власності, які вона не створювала, та Закону України «Про авторське право і суміжні права» у частині розширення переліку немайнових прав та доповнення його правом забороняти приписування авторства.

Позитивним є звернення дисертанта до дослідження досвіду окремих іноземних країн щодо практики боротьби з плагіатом у роботах здобувачів освіти, з урахуванням чого у роботі визначено напрями попередження плагіату у роботах студентів, до яких віднесено: інформаційний – поширення інформації про умови використання чужих результатів інтелектуальної, творчої діяльності; етичний – формування поважливого ставлення до чужих результатів інтелектуальної, творчої діяльності; заохочувальний (стимулюючий) – спрямований на формування у студентів зацікавленості у проведенні наукових досліджень (проведення конкурсів на кращу дипломну, магістерську роботу, запровадження нових форм виконання навчального плану).

Слід зауважити, що у роботі дисертантом сформульовано та достатньо повно обґрунтовано й інші висновки та пропозиції, які вирізняються новизною та мають важливе значення для науки цивільного права.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Ульянової Г.О., слід зауважити, що окремі положення потребують додаткової аргументації позиції автора та мають дискусійний характер.

1. Автором у підрозділі 2.1. цілком слушно обґрунтовано некоректність категорії «самоплагіат» (с. 109 дисертації; с. 14 автореферату), яка використовується щодо наукових творів, які опубліковані автором неодноразово у різних виданнях. При цьому у роботі пропонується замість категорії «самоплагіат» ввести у науковий обіг категорію «авторське дублювання наукових результатів». Хоча запропонована категорія більш точно відображає сутність означуваних нею відносин, все ж таки має оціночний характер та потребує уточнення. Зокрема, науковець може

опубліковувати свої наукові праці як у національних, так і у іноземних наукових виданнях. У зв'язку з цим дисертанту варто уточнити власну позицію щодо того, чи будуть випадки опублікування однієї наукової праці у національному та зарубіжному виданні розцінюватись як авторське дублювання наукових результатів, чи такі дії не розцінюються як порушення вимог законодавства?

2. В дисертаційній роботі приділено належну увагу проблемі наукового плагіату, що дозволило автору сформулювати слушні пропозиції щодо уточнення законодавчої категорії «академічний плагіат». При цьому автором збережено запропонований у законодавстві підхід до закріплення визначення академічного плагіату у статті 69 Закону України «Про вищу освіту».

Традиційно визначення основних термінів наводиться у статті першій нормативно-правових актів. У Законі України «Про вищу освіту» визначення основних термінів також наведено у статті першій, серед яких академічний плагіат не зазначено. При цьому у статті 6 Закону України «Про вищу освіту» наведено наслідки виявлення академічного плагіату, у ст. 16 одним із заходів, спрямованих на забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) визнано забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти. Такий законодавчий підхід видається вкрай невдалим, оскільки визначення категорії, яка згадується неодноразово у законі, наведена наприкінці.

У зв'язку з цим автору потрібно було б доопрацювати це питання та внести пропозицію щодо закріплення уточненого визначення поняття академічного плагіату у статті першій Закону України «Про вищу освіту».

3. Позитивно оцінюючи звернення дисертанта до дослідження плагіату у сфері промислової власності, слід зауважити, що у роботі

акцентовано увагу на проблемах охорони та захисту промислових зразків, які найчастіше привласнюються у господарській діяльності. При цьому автор слушно наголошує, що у випадку промислового шпигунства об'єктом привласнення виступає також комерційна таємниця (с. 196 дисертації). Однак питання неправомірного використання комерційної таємниці висвітлені поверхнево. У зв'язку з цим автору слід було б під час захисту дисертації та у подальших дослідженнях промислового плагіату приділити більше уваги питанням сутності, способів неправомірного використання комерційної таємниці, як об'єкта права інтелектуальної власності.

4. У дисертації автором запропоновано поділ захисту прав інтелектуальної власності від плагіату залежно від суб'єкта його здійснення на два види – безпосередній та опосередкований. В свою чергу суб'єкти, які здійснюють опосередкований захист також поділені на дві категорії – суб'єкти приватного права та суб'єкти публічного права (с. 280-281 дисертації, с. 22 автореферату). У зв'язку з цим постає питання – яку природу (приватноправову чи публічно-правову) на думку автора має опосередкований захист?

5. Розділ четвертий дисертації присвячений проблемам реалізації права суб'єктів права інтелектуальної власності на захист свого порушеного, оспореного чи невизнаного права в судовому порядку (стр. 271-293). Дисертантка цілком вірно зазначає, що в залежності від характеру і предмету спору, зазначена категорія справ може розглядатись як адміністративному і господарському, так і в рамках цивільного судочинства. Проте, хотілося б, щоб пані Ульянова Г.О. більш детально розкрила питання щодо того, які процесуальні особливості розгляду даної категорії справ в цивільному судочинстві, а саме : який вид впровадження слід використовувати при зверненні до суду ініціаторів судового процесу, визначити коло учасників цивільного процесу, особливості процедури доведення та доказування та інше.

6. В розділі 5-му дисертації пані Ульянова Г.О. цілком слушно звертає увагу на право власників чи то володільців права інтелектуальної власності звертатись до альтернативних форм захисту порушених прав, серед яких називає врегулювання спору шляхом укладення мирової угоди, вирішення справи за допомогою третейського суду чи то за процедурою медіації. В зв'язку з чим виникає питання, в якому випадку мирову угоду (с. 345-348) можна вважати альтернативною формою вирішення спору, адже ухвалена мирова угода в рамках цивільного процесу і затверджена ухвалою суду є певною складовою судового розгляду і не може вважатись альтернативним способом чи то формою вирішення спору. І наступне, хотілось би почути точку зору авторки, хто на її думку може відігравати роль медіаторів в зазначеній категорії спорів, виходячи з того, що спеціальний закон про медіацію, не дивлячись на існування численних законопроектів, так і не був прийнятий.

Разом з тим вказані зауваження мають уточнюючий характер та не позначаються на повноті розкриття теми дисертаційного дослідження.

Слід відзначити, що автором опрацьовано достатньо велика кількість наукової літератури, приділена належна увага аналізу іноземних публікацій за темою дослідження. Сформульовані у дисертації висновки, позиція автора щодо окремих питань ґрунтуються на аналізі законодавчих актів не лише України, а й зарубіжних країн, а також прикладах судової практики.

Результати дисертаційного дослідження отримали належну апробацію та висвітлення у наукових публікаціях. Основні теоретичні та практичні висновки, положення та пропозиції дисертаційного дослідження викладено в одній одноособовій монографії «Цивільно-правовий захист прав інтелектуальної власності від плагіату (проблеми теорії)», трьох колективних монографіях, 28 наукових статтях, з яких 21 стаття опублікована у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 4 статті – у зарубіжних

періодичних виданнях, а також у 23 тезах доповідей на наукових конференціях, засіданнях круглих столів.

Автореферат дисертації містить ключові положення дисертаційного дослідження Ульянової Г.О. та оформлений відповідно до вимог МОН України.

Дисертація Ульянової Галини Олексіївни є самостійною завершеною науковою працею, в якій сформульовано науково обґрунтовані висновки та пропозиції, які сприяють вирішенню важливої наукової проблеми – забезпеченню ефективного цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату.

Дисертація Ульянової Г.О. на тему «Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату» відповідає вимогам п. 10 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор Ульянова Галина Олексіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент

**доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України, директор
Української школи законотворчості**

Інституту законодавства

Верховної Ради України

Р.М. Мінченко

Вчений секретар Інституту Законодавства

Верховної Ради України, д.ю.н

О.М. Биков

